

Musiksöndag: Supergruppernas supergrupp - The Highwaymen

”BARA FÖR ATT MAN SÄTTER IHOP ETT GÄNG fantastiska sångare och låtskrivare till ett band betyder inte det automatiskt att resultatet blir fantastiskt. Fenomenet supergrupp har existerat sedan mitten av 1960-talet och exemplen på misslyckade supergrupper är fler än de lyckade (Super Heavy, någon?). Ibland är dessa resultatet av ett ytterst medvetet kommersiellt karriärsdrag, ibland ett opretentiöst hobbyprojekt för rastlösa musiker och i vissa fall bara en jävligt dålig fylleidé (kan man åtminstone spekulera om). För Johnny Cash, Waylon Jennings, Willie Nelson och Kris Kristofferson var dock förutsättningarna helt annorlunda när de julen 1984 träffades i Montreux i Schweiz för att som gamla vänner fira jul. De hade inga tankar på att bilda en grupp, än mindre spela in en platta. Men ibland när superstjärnor strålar samman händer det saker som känns förutbestämda, som om universum bestämt sig för att det bästa av fyra världar måste bli ett (gammalt countryordspråk. Typ.) För att berätta historien om The Highwaymen måste man dock gå tillbaka till medlemmarnas respektive tidigare karriärer, som korsat varandra otaliga gånger genom åren. ”En reporter frågade för övrigt Waylon varför det var så speciellt med att fira jul i Schweiz och han svarade på sitt karakteristiska sätt: ””Det var väl där Jesus föddes?””” JOHNNY CASH ÄR EN AV MUSIKHISTORIENS mest ikoniska figurer. Alla med den minsta inblick i populärmusik vet hur The Man In Black ser ut och hur han låter och hans influens kan skönjas i snart sagt alla musikaliska genrer, både musikaliskt och imagemässigt. Han började sin karriär genom att spela in med Sam Phillips i legendariska Sun-studion i Memphis och hade sina första hits 1955. Med låtar som I Walk The Line, Home of The Blues, Folsom Prison Blues och I Got Stripes blev han under 1960- och -70-talen en av de absolut största countryartisterna och han återuppfann som alla vet sig själv i början av 90-talet, då han under Rick Rubins överinseende släppte ett antal plattor som brukar kallas American Recordings-serien. 1980, vid 48 års ålder valdes Cash som den yngsta levande artisten någonsin in i Country Music Hall of Fame. Ironiskt nog var 80-talet Cashs minst produktiva och framgångsrika period och han ägnade sig tidvis mer åt att göra roller i diverse tv-filmer - något han för övrigt fick mycket fin kritik för - och åt att knapra piller än att spela in bra musik. Det var en väldigt destruktiv period och hans förhållande till etablissemanget i Nashville och skivbolaget Columbia var minst sagt ansträngt. Men han hade sin TV-show för ABC och när han tillsammans med hustrun June skulle göra en julspecial 1984 övertalade de bolaget att skicka dem till Montreux i Schweiz. June Carter Cash berättar: - Vi fick otroligt nog Willie, Kris och Waylon med oss till Montreux. Det var en bra ursäkt för att tillbringa julen ihop med några av våra goda vänner. Vi hade så roligt att grabbarna började snacka om att göra ett album ihop. Det var så idén till The Highwaymen föddes. En reporter frågade för övrigt Waylon varför det var så speciellt med att fira jul i Schweiz och han svarade på sitt karakteristiska sätt: ””Det var väl där Jesus föddes?”” ””Vi fixade aldrig piller åt varandra. Mitt jobb var att städa lägenheten och Johnnys jobb var att laga mat. Han fick den bästa dealen för vi åt inte mer än varannan vecka””. KRIS KRISTOFFERSON HAR BESKRIVIT WAYLON JENNINGS som ””ärketyper för en amerikan - the bad guy with big heart””. Waylon var, precis som Johnny Cash periodvis lika känd för sitt vilda

leverne som för sin musik och det är ingen tillfällighet att det var just han som kom att starta och stå som förgrundsfigur för det man kallar outlaw country. Rörelsen har sitt ursprung i att Jennings och flera andra countryartister bröt sig ur det järngrepp de stora bolagen i Nashville hade över sina artister och istället började göra musik och skivor på sina egna villkor och med fullständig musikalisk kontroll. Albumet Ladies Love Outlaws från 1972, som blev en listetta, markerar startpunkten för och har gett namn åt outlaw-vågen (där Jennings kamrater i The Highwaymen också snart skulle komma att ingå), men det är albumet Wanted! The Outlaws, som han gjorde tillsammans med Tompall Glaser och hustrun Jessi Colter som är genrens stöttepelare. På 1978 års album I've Always Been Crazy tog dock Jennings på sedvanligt kaxigt och humoristiskt manér udden av den rörelse han själv varit med och skapat med låten Don't You Think This Outlaw Bit's Done Got Out of Hand och rader som: "Don't you think this outlaw bit has done got out of hand / What started out to be a joke the law don't understand / Was it singing through my nose that got me busted by the man". Waylon och Johnny Cash stötte på varandra tidigt och bodde faktiskt ihop i Nashville på 70-talet, under deras mest depraverade period. De var båda pillerknarkare, men som Waylon säger: "vi fixade aldrig piller åt varandra. Mitt jobb var att städa lägenheten och Johnnys jobb var att laga mat. Han fick den bästa dealen för vi åt inte mer än varannan vecka". Vänskapen mellan de båda skulle hålla i sig livet ut. "Om du inte garvar nu, Kris, så sopar jag till dig och Kris när låten är slut svarar Waylon: Menar du på allvar att vi ska tro dig när du sjunger "I ain't mad at anyone"?" DEN 30 APRIL FYLLER WILLIE NELSON 80 ÅR. Hans karriär sträcker sig över nästan sex decennier och han är än idag lika aktiv. Nya plattor och turnéer avlöser varandra, som om han vill kräma ur så mycket han bara kan av sin till synes ändlösa kreativitet. Nelson gjorde sig till en början ett namn som låtskrivare, med hits som Hello Walls, Crazy och Nightlife på sitt samvete och hans stora kommersiella genombrott som soloartist kom med det kompromisslösa konceptalbumet Red Headed Stranger 1975, allmänt ansett som en av outlawcountryns höjdpunkter. Med åren har Willie Nelson blivit en institution i amerikanskt kulturliv och inte ens när han 1990, efter att IRS (det amerikanska Skatteverket) krävt honom på 30 miljoner dollar i utebliven skatt blev av med allt han ägde mattades hans furiösa arbetstempo. Hans stil är omisskännlig. Rösten - nasal och med svävande, men känslig frasering - och det knäppande, melodiska gitarrspelet har förtrollat publiken i alla tider och gett honom fans långt utanför countryns ganska snäva territorium. Detta och hans fantastiska låtskrivarkonst, naturligtvis. Waylon Jennings hade ett högst speciellt förhållande till Willie, full av ömsesidig respekt och vänskaplig kärlek: - Jag retas jämt med Willie, men han är en så godhjärtad och laid back person. Många säger att han är världens mest oansvariga människa, men för mig är han antagligen den enda riktigt fria själ jag någonsin träffat. Å andra sidan har de som säger att han är oansvarig också rätt. KRIS KRISTOFFERSON HAR EN STOR HJÄLTE: Jonny Cash. Som ung aspirerande låtskrivare fick han efter en konsert skaka hand med mannen i svart och det är något han aldrig skulle glömma. - Johnny kommer säkert inte ihåg det, men för mig var det elektriskt. Han var precis allt jag hade

förväntat mig. Han var så klart ganska farlig på den tiden, mager och såg ut som döden själv. Men han blev min hjälte, min inspiration. Han uppmuntrade mig alltid och senare fick jag dela scen med honom. På Kristoffersons makalösa självbetitlade debutalbum från 1970 finns en låt, To Beat The Devil, som är skriven till just Johnny Cash och det är en av de mest rörande personskildringar som någonsin skrivits. Albumet innehåller också några av de klassiska låtar som cementerat Kristofferson som en av modern tids största historieberättare: Me And Bobby McGee, Help Me Make It Through The Night, For The Good Times och Sunday Mornin' Comin' Down. Kristoffersons sedermera vänskap med Cash hade dock sitt pris, då hans familj tog avstånd från honom på grund av detta. - Min mor sa att det var gulligt när jag hade Hank Williams som idol när jag var barn, men att hon var besviken över att se en vuxen man hylla Johnny Cash, "en man som alla vet är knarkare". Morsan skulle bara veta att Johnny var på omslaget av Time Magazine när han dog. Vid det laget hade han lagt sina vilda dagar bakom sig. Han borde vara på Mount Rushmore bland våra andra landsfäder. "Min mor sa att det var gulligt när jag hade Hank Williams som idol när jag var barn, men att hon var besviken över att se en vuxen man hylla Johnny Cash, "en man som alla vet är knarkare"."

JOHNNY CASH, WAYLON JENNINGS, Willie Nelson och Kris Kristofferson var inte bara kollegor och fanbärare för den kompromisslösa, sanningssökande delen av countrymusiken, de var alltså även vänner privat. De är inte historiskt sett bara några av countrys absolut största artister - de ÄR praktiskt taget country och att fyra sådana ikoner plötsligt skulle få för sig att starta ett band ihop är, med Travelin' Wilburys som enda undantag, unikt och antagligen något som skulle vara i princip omöjligt idag. Men så var det andra tider 1985 och i ärlighetens namn var alla fyra i behov av ett karriärslyft vid tidpunkten. Musikmässigt var 1980-talet överhuvudtaget en ganska märklig tid på många sätt, inte minst inom countryvärlden. I början av decenniet producerades den lamaste och mest urvattnade countrymusiken som någonsin fastnat på vax och trots att det såldes en hel del plattor var många puritaner uppriktigt oroliga för genrens framtid. Visserligen hade den så kallade New Traditionalist-rörelsen börjat spira, men det skulle dröja fram till 1986-87 innan den tog fart riktigt och fick countrymusiken på rätt spår igen. Mitt i all denna musikaliska misär, i maj 1985, släpptes The Highwaymens debutalbum The Highwayman. INSPELNINGARNA BÖRJADE PÅ SEDVANLIGT AVSLAPPNAT och opretentiöst sätt under överinseende av producenten Chips Moman (Elvis Presley, Aretha Franklin, Dan Penn). Tio låtar valdes ut, samtliga covers med undantag av Johnnys Cashs Big River, och med Jimmy Webbs klassiker Highwayman som centralt spår. Låten gjordes i original av verktyget för Webbs låtskrivande Glen Campbell 1979, men det är i The Highwaymens version den fått sitt stora genomslag och singeln gick sedermera ända upp till toppen av countrylistorna. Faktum är att gruppen på debuten de facto inte hette The Highwaymen - de har enbart sina egna namn på omslaget - men låten The Highwayman, med sina sceniska reflektioner om livet på vägarna för en outlaw, passade så bra att de sedermera antog det som sitt officiella gruppnamn: I fly a starship across the Universe divide And when I reach the other side I find a place to rest my spirit if I can Perhaps I may become a

highwayman again Or I may simply be a drop of rain But I will remain and I'll be back again And again and again and again MED EN IMPONERANDE BREDD I DET INSPIRERADE LÅTVALET - från Woody Guthries Deportee, via Bob Segers Against The Wind och inte minst Guy Clarks monumentala Desperados Waiting For A Train - var The Highwayman inte bara det bästa kvartetten åstadkommit musikaliskt sedan 70-talet, det var också en välbehövlig vitamininjektion i den stagnerade countrygenren överlag. För Kris Kristofferson, som hade haft få musikaliska höjdpunkter sedan början av 70-talet, var det dessutom något av en livlina. Så här sa han till tidningen The Sun häromåret angående äventyret med The Highwaymen. - Jag tyckte aldrig att jag var i samma klass som de andra som artist. Det var mitt låtskrivande som tagit mig till där jag var och jag antar att det var det som gjorde att jag på något sätt kände mig hemma ändå. Det och det faktum att vi var vänner. Om jag hade haft en dröm när jag jobbade som vaktmästare i slutet av 60-talet om att jag skulle stå på samma scen som och dessutom vara nära vänner med de där grabbarna hade jag trott att jag dött och kommit till himmelen. På frågan om vad det var som gjorde bandet och omständigheterna kring debuten så speciella svarade Kris så här: - Jag tror det beror på att alla, mig själv inkluderat, alltid har gjort saker och ting på vårt eget sätt. Ibland har det inneburit att andra blivit arga, men vi har i alla fall alltid varit sanna mot oss själva. THE HIGHWAYMAN VAR SÅLEDES EN ENORM FRAMGÅNG, både musikaliskt och kommersiellt och den påföljande turnén innebar en rejäl nytändning för alla fyra. Märkligt nog skulle det dröja ända till 1990 innan nästa album, den spektakulärt betitlade Highwayman 2, släpptes. Upplägget var i stort sett detsamma, bortsett från att samtliga medlemmar den här gången bidrog med originalmaterial. Även den här gången är låtvalet oklanderligt. Willie Nelson bidrar med fina Two Stories Wide och hemstatshyllningen Texas, Jennings med fyndiga Angels Love Bad Men, Cash med den självförklarande Songs That Make A Difference och Kristofferson med Anthem _ och den gripande Living Legend. Plattans obestridliga höjdpunkt är dock öppningsspåret, Lee Claytons magnifika Silver Stallion, som på många sätt är den naturliga fortsättningen på The Highwayman. I min bok är det en av countryhistoriens bästa inspelningar (leta även upp något av de många liveklipp som finns på YouTube och testa graden av ståpäl). Chips Moman producerade även här, men plattan nådde aldrig debutens listplaceringar eller försäljningssiffror. Den har så här i efterhand också åldrats ganska dåligt rent soundmässigt. 1994 SLÄPTE JOHNNY CASH DET RICK RUBIN-producerade albumet American Recordings - något som skulle förändra hans karriär för alltid. Med sitt råa, avskalade sound, där Cashs mörka baryton hela står i centrum och udda val av covers (Danzig, Nick Lowe, Tom Waits) nådde Mannen I Svart en helt ny publik och var plötsligt allas älskling. Innan uppföljaren Unchained - en ännu större framgång - släpptes ville Cash dock ännu en gång göra en insats med sina gamla polare i The Highwaymen. Kvartetten samlades tillsammans med producenten Don Was i Ocean Way Studios i Hollywood i början av 1995 för att börja förberedelserna och arbetet, från låtval till inspelning finns dokumenterat i filmen som bär samma namn som albumet, Road Goes On Forever. GENERELLT ANSES ROAD GOES ON FOREVER som gruppens svagaste album och det

var också en rejäl flopp kommersiellt sett. Personligen håller jag dock den som det absolut starkaste kvartetten spelade in under konstellationen The Highwaymen. Don Was gör ett utmärkt jobb som producent och har skapat ett varmt, jordnära sound, som på alla sätt matchar låtarnas inneboende stämning, som täcker hela spektrat, från ilska och sorg till glädje och eftertanke. Steve Earles The Devil's Right Hand visar inte bara på extremt god smak: versionen är fullt i klass med upphovsmannens egen. It Is What It Is är svängig bluescountry med glimten i ögat och Elvis-klassikern True Love Travels On A Gravel Road är ren och skär blåögd sol, på samma sätt som Robert Earl Keens titellåt är själva sinnebilden av hur traditionell singer/songwriter-musik från Texas låter. I ett par spår uppstår musikalisk magi: Waylon Jennings I Do Believe förtjänar inte bara textmässigt att tillhöra countrykanonen, den innehåller också en sånginsats som är så makalös att jag nästan börjar grina medan jag skriver. Och på tal om sånginsatser: i Everyone Gets Crazy växel- och stämsjunger kvartetten så att tiden stannar. Det är några av countryhistoriens allra vackraste stunder och låten får tiden att stå still i tre andlösa minuter. DEN MEDFÖLJANDE DOKUMENTÄREN OM INSPELNINGEN är även det något av det absolut starkaste jag sett i genren. Som när gruppen under dag ett sitter samlade i en cirkel med varsin gitarr och spelar upp låtförslag för varandra. Som när Kris Kristofferson spelar en makalös, naken version av Closer To The Bone och avslutar med att säga ""om ni inte gillar låten kan någon av er skriva en låt så hjälper jag till"". Eller som när Waylon Jennings i början av sin egen, vansinnigt roliga I Ain't Song utbrister ""om du inte garvar nu, Kris, så sopar jag till dig och Kris när låten är slut svarar: - Menar du på allvar att vi ska tro dig när du sjunger ""I ain't mad at anyone""? Att höra Waylon, Willie och Kris stå och småprata om boxning - medan Johnny sitter en bit bort och läser ur sin anteckningsbok - är ren och skär poesi. Inte bara om man som jag älskar den amerikanska engelskan som språk utan för att farbröderna pratar som de sjunger, och skriver låtar: med kärv humor, tuff kärlek och massor av livsvisdom. Allt medan den kontroversielle filosofen och författaren Noam Chomsky lägligt nog tittar ner från sitt porträtt på väggen. I DOKUMENTÄREN FÅR MAN OCKSÅ FÖR FÖRSTA och sista gången höra Johnny, Waylon, Willie och Kris berätta om sina tankar om varandra, sin vänskap och sitt musikaliska samarbete. Kris Kristofferson är den som pratar mest och mest öppenhjärtigt. - Om du hade känt de här killarna, och mig, som jag känner oss, hade du förstått hur fantastiskt det är att se den här harmonin som vi har nu, säger han. På något sätt är vi allihop våra egna fantasifoster. Vi har byggt upp bilder av oss själva som kanske inte egentligen är sanna, men som har blivit en sanning. Det är på gott och ont. På frågan om Willie tror att de fyra hade kunnat samlas för 15 år sedan (dvs. runt 1980) för att göra en platta ihop då svarar han utan att tveka och med ett stort skratt: - Nej. För du hade aldrig hittat oss. Innan vi gjorde första plattan var vi i och för sig vänner, men vi har alla varit sådana individualister och ensamvargar att vi aldrig egentligen hängt med varandra tidigare. WAYLON ÄR DEN SOM FRAMKALLAR MEST skratt i gruppen och hans imitationer av bandkamraterna är om inte klockrena så åtminstone väldigt underhållande. 1995 hade Jennings förvisso lagt både kokainmissbruk och vanan att

röka sex (!) paket cigaretter om dagen bakom sig, men han är ändå klart märkt av sin hälsa, bland annat diabetes och hjärtproblem. Humöret är det dock inget fel på och inte heller rösten, som enligt min mening är Road Goes On Forever kanske enskilt största behållning. Johnny Cash å sin sida är, som vanligt, coolheten själv. I ett avsnitt berättar om hur han och hans kompisar med hjälp av hemgjorda bomber brukade sprängde tomma lador hemma i Arkansas. Reportern menar då att Johnny inte borde bli speciellt imponerad när han hör att Guns N' Roses brukar slänga ut TV-apparater från hotellrum. - Det brukade kosta runt 500 dollar att göra så i slutet av 60-talet, svarar Johnny med ett snett leende. VI KOMMER ALDRIG ATT FÅ HÖRA NÅGON NY MUSIK från The Highwaymen. Idag finns bara Willie och Kris kvar. Waylon Jennings förlorade sin kamp mot sina demoner och sin diabetes den 13 februari 2002 och Johnny Cash gick bort den 12 september året efter. Willie och Kris fortsätter som tur är att skämma bort oss med bra musik och Kris har på senare år också förärat Sverige, svenskättling som han är, med flera konsertbesök, där åldersspannet på publiken bevisat att kraften i countrymusik överskrider alla gränser. I dokumentären Road Goes On Forever sammanfattar han också hela fenomenet med The Highwaymen på samma poetiska sätt som han gör när han skriver låtar: - Att sjunga låten Live Forever tillsammans alla fyra... det är nästan som om Gud har låtit oss göra just det - leva för evigt. Det är ett mirakel. When this old world is blown asunder And all the stars fall from the sky Remember someone really loves you We'll live forever you and I I'm gonna live forever I'm gonna cross that river I'm gonna catch tomorrow now You're gonna want to hold me Just like I always told you You're gonna miss me when I'm gone Johnny Cash, Waylon Jennings, Willie Nelson och Kris Kristofferson är legender och de kommer att leva för evigt i alla sanna musikälskares hjärtan. De tre album de gjorde som The Highwaymen är bevis nog och Live Forever är ett vackert och gripande testamente. Och för egen del kan jag väl säga så här: det är inte en slump att min son heter Waylon..."